

HET BELANG VAN NAUWKEURIG SCHRIFTONDERZOEK

‘Al de Schrift is van God ingegeven’ (St.Vert.).¹ Voor de laatste vier woorden van deze verklaring is in het Grieks één woord gebruikt, θεόπνευστος (*THEOPNEUSTOS*), dat letterlijk ‘God-beademd’ betekent. De hele Schrift is God-beademd, of God-geïnspireerd. Als we ons dus met de Schrift bezighouden, is het van groot belang om zeer nauwgezet aandacht te besteden aan elk afzonderlijk woord dat door God geïnspireerd is, hoe klein of ogenschijnlijk onbeduidend het ook is.

Wij moeten geloven in de inspiratie als een feit, een groot, groots en gezegend feit en het niet aannemen of zien als een systeem dat uitgedacht en beschreven moet worden. Het is een feit, maar het bestaan, de algemeenheid en de grootheid ervan worden ontkend, zoals Gausson opmerkte. Sommigen ontkennen dat er zoiets als inspiratie bestaat, anderen ontkennen dat de hele Schrift is geïnspireerd, met uitzondering van een paar gedeelten; weer anderen die erkennen dat de hele Schrift is geïnspireerd denken dat die inspiratie niet volmaakt is: wél wat de grote lijn betreft, maar niet elk woord afzonderlijk. Met zulke mensen wil ik me niet bezighouden. Ik spreek tot hen die, naar ik hoop, vertrouwen op de waarheid van Gods Woord der belofte voor hun verlossing en die dat vertrouwen ook hebben in alle andere ‘woorden die door de Geest geleerd zijn’.² We kunnen de mensheid in twee groepen verdelen als we letten op de manier waarop zij met de Bijbel omgaan:

- zij die de Bijbel boven alles stellen;
- zij die alles boven de Bijbel stellen.

De eerste groep zegt: ‘de Schrift kan niet gebroken worden.’³ ‘De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan.’⁴ Ze hebben ontzag voor elke ‘jota en tittel’ en gaan daarmee op dezelfde wijze als Christus en de apostelen met de Schrift om. De tweede groep zegt dat ze, hoewel ze slechts als mens kunnen oordelen, gerechtigd zijn een oordeel uit te spreken over de Schrift. Zij stellen iets boven de Schrift. De Joden stelden er hun Targums en Talmoed boven en maakten op deze wijze ‘het woord Gods krachteloos door hun overlevering.’⁵ Rooms en stellen er de kerk en de traditie boven. Filosofen

¹ II Timotheüs 3:16. Tenzij anders vermeld, is de NBG-vertaling van 1951 geciteerd. Alle voetnoten zijn toegevoegd door de vertaler.

² I Corinthe 2:13.

³ Johannes 10:35

⁴ Mattheüs 24:35 enz.

⁵ Marcus 7:13

en wetenschappers stellen er de armzalige menselijke rede boven. Mystici en anderen zoals de Swedenborgianen, de Mormonen en de Quakers stellen er nieuwe openbaringen boven die ze, zo zeggen ze, van de hemel hebben ontvangen.

Als volgelingen van de Here Jezus Christus zeggen we de ouden na: 'Spreek, want uw knecht hoort'⁶ - 'De wet des Heren is volmaakt.'⁷

De opdracht aan discipelen, of leerlingen, is 'Onderzoek!' 'Onderzoek de Schriften' (Joh. 5:39, St.Vert.). Laten we eens zien wat we kunnen leren van het woord dat hier met 'onderzoek' vertaald is, ἐρευνᾶω (*EREUNAO*). Het betekent uitzoeken, naspeuren, vorsen, een spoor of een geur volgen zoals een hond of een leeuw dat doet; daarom ook: een woord opmerken, uitzoeken, er achter zien te komen hoe het op andere plaatsen wordt gebruikt, het volgen en naspeuren op alle mogelijke gebruiksvormen en op die manier de gedachten van de Geest en de wil van God ontdekken. In Handelingen 17:11 wordt een ander woord gebruikt, als van de Joden te Berea gezegd wordt: 'En dezen onderscheidden zich gunstig van die te Thessalonica, daar zij het woord met alle bereidwilligheid aannamen en dagelijks de Schriften nagingen of deze dingen zo waren'. Hier wordt het woord ἀνακρίνω (*ANAKRINO*) gebruikt, dat verdelen betekent, dat wil zeggen zorgvuldig overwegen, beoordelen en schiften. Het laat ons zien dat zelfs wanneer een apostel spreekt, of een engel uit de hemel, we naar het Woord van God moeten gaan, het moeten vergelijken met wat Hij heeft gezegd en het aan de hand daarvan beoordelen. Dan pas zal het voor ons waarheid worden, zoals van hen geschreven werd: 'velen dan van hen kwamen tot het geloof.'⁸

Hier hebben we meteen aan het begin van de uiteenzetting al een prachtig voorbeeld van wat we kunnen leren door de woorden zélf nauwkeurig te onderzoeken. 'Uw Woord is de Waarheid'.⁹ Het kan elk onderzoek doorstaan omdat het een Goddelijk Woord is. Geen mens kan door slechts 'te onderzoeken' de volheid van het Woord Gods uitputten. 'Wie toch onder de mensen weet, wat in een mens is, dan des mensen eigen geest, die in hem is? Zo weet ook niemand, wat in God is, dan de Geest Gods'.¹⁰

Als we een boek bestuderen dat door een mens geschreven is, kan iemand die over dezelfde geestelijke vermogens beschikt het volkomen doorgronden. Wanneer dat is gebeurd, kan het boek verder niets meer voor hem betekenen.

⁶ | Samuël 3:10

⁷ Psalm 19:8

⁸ Handelingen 17:12

⁹ Johannes 17:17

¹⁰ | Corinthe 2:11

Maar de Bijbel is God-geïnspireerd, onbegrensde wijsheid heeft het te schrift gesteld. Wie kan ooit beweren het volkomen te doorgronden? Dezelfde analogie zien we in de werken van God en die der mensen. Gods werken kunnen elk onderzoek, of het nu met de microscoop of de telescoop gebeurt, doorstaan. Hoe geavanceerder de middelen, hoe meer we er in kunnen ontdekken. Met menselijke werken is dat niet zo. Diens werken zijn als zijn woorden. Met een lens die sterker is dan die de graveur of fotograaf heeft gebruikt, wordt de ruwheid van het materiaal en het werk zichtbaar; hoe geavanceerder de middelen, hoe duidelijker de onvolmaaktheden en de onvolkomenheden aan het licht komen. Onze studie kan nooit te ver gaan, niet accuraat of precies genoeg zijn; ons onderzoek kan niet diepgaand genoeg zijn. 'De woorden des Heren zijn zuivere woorden, gedegen zilver, in een smeltoven in de aarde zeventvoudig gelouterd'¹¹ 'Alle woord Gods is gelouterd.'¹² Het zijn de 'woorden, die niet door menselijke wijsheid, maar door de Geest geleerd zijn'¹³ en daarom 'aanvaardt een ongeestelijk mens niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is.'¹⁴

De Bijbel kan in dit verband worden vergeleken met een zonnewijzer. Aardse lichtbronnen laten wellicht de schoonheid van de constructie, de gravures en de versieringen zien, maar zij zijn niet in staat juist datgene te laten zien waarvoor hij is gemaakt: de tijd van de dag! Geen aardse lichtbron kan dat, geen kaars, geen gaslamp, zelfs het helderste kunstlicht is daartoe niet in staat. Geen enkel ander dan het hemelse licht kan ons de tijd laten zien. Zo is het ook met het Woord van God. Menselijk onderzoek en kennis kunnen de schoonheid van de taal laten zien, kunnen licht werpen op de geografie, de geschiedenis of leeftijd ervan, maar ze kunnen nooit dat ene vertellen wat Gods Woord bedoelt te openbaren: de gedachten van God. De meest wijze 'natuurlijke mens' kan de juiste tijd - de werkelijke betekenis van Gods Woord - niet onderscheiden. Niets dan het hemelse licht - de Geest van God - kan hem dat openbaren. 'Maar de geestelijke mens beoordeelt alle dingen.'¹⁵ Gelukkig zijn zij die kunnen zeggen: 'Wij nu hebben niet de geest der wereld ontvangen, maar de Geest uit God, opdat wij zouden weten, wat ons door God in genade geschonken is'.¹⁶

¹¹ Psalm 12:6

¹² Spreuken 30:5

¹³ I Corinthe 2:13

¹⁴ I Corinthe 2:14

¹⁵ I Corinthe 2:15

¹⁶ I Corinthe 2:12

Het gebed van de discipel in deze tijd is: 'Ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen uit uw wet' (Ps. 119:18).

De belofte is: 'Ik raad u; mijn oog is op u' (Ps. 32:8).

Het resultaat is: 'Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen' (Luc. 24:45).

Nu wil ik met een voorbeeld, zoals ik hierboven ook al gedaan heb, laten zien hoe belangrijk het is dat we het Woord van God nauwkeurig lezen, bestuderen en verkondigen. In de eerste plaats wil ik een paar voorbeelden geven waarin op die wijze problemen worden opgelost, daarna een paar die nuttig zijn voor het 'onderwijs'. In plaats van lukraak een paar voorbeelden te zoeken, worden twee doelen gediend als ik ze neem uit een artikel over *Stefanus* door Dean Stanley in *Dr. Smith's Dictionary of the Bible*, aangezien ik meen dat deze nooit volledig door iemand eerder zijn behandeld. Dean Stanley zegt in verband met wat algemeen 'De toespraak van Stefanus' wordt genoemd:

'Niet minder dan twaalf van zijn verwijzingen naar de Mozaïsche geschiedenis verschillen daarmee, doordat ervan afgeweken wordt, of doordat eraan wordt toegevoegd:

1. De roeping van Abraham voor het vertrek naar Haran (Hand. 7:2) en niet, zoals in Genesis 12:1, in Haran.
2. De dood van zijn vader ná de roeping (7:4) en niet, zoals in Genesis 11:32, ervoor.
3. De 75 zielen bij Jacobs verhuizing (7:14). In Genesis 46: 27 gaat het om 70.
4. Mozes' Goddelijke schoonheid ($\square H \vartheta, 4 \cong H \vartheta \Sigma 1, \Sigma$) (7:20) en niet eenvoudig, zoals in Exodus 2:2, de verklaring dat hij 'schoon' was.¹⁷
5. Zijn Egyptische opvoeding (7:22) tegenover het zwijgen op dit punt in Exodus 4:10.
6. Dezelfde tegenstelling in verband met zijn wereldse grootheid 'machtig in zijn woorden en werken' (vgl. 7:22 met Ex. 2:10).
7. Het noemen van drie verschillende perioden van 40 jaar (7:23,30,36), waarvan er maar één wordt benoemd in de Pentateuch.
8. De schrik van Mozes bij de braamstruik (7:32), waarvan Exodus 3:3 geen melding maakt.
9. De aanvulling van het Mozaïsche verhaal door toespelingen op Amos met betrekking tot het verwaarlozen van de ware eredienst in de woestijn (7:42,43).

¹⁷ Bullinger gebruikt de term uit de *Authorized Version*: 'goodly child'.

10. De tussenkomst van engelen bij het geven van de wet (7:53) wordt niet genoemd in Exodus 19:16.

11. De begrafenis van de twaalf patriarchen in Sichem (7:16) wordt niet genoemd in Exodus 1:6.

12. Abraham koopt het graf bij Sichem van de zonen van Hemor (7:16). Dit is niet in overeenstemming met Genesis 23:15, waar de grot van Makpela wordt gekocht van Efron de Hethiet.

Daar kunnen we nog aan toevoegen:

13. De introductie van Romfa uit de LXX¹⁸ van Amos 5:26. Dit wordt niet gevonden in de Hebreeuwse tekst.

Dat is veelbetekenend want we zien hier hoe vrij hij omging met de heilige geschiedenis en hoe onbelangrijk hij en de heilige geschiedschrijver die deze toespraak uiterst nauwkeurig optekende, dat vonden. We kunnen rustig zeggen dat de hele toespraak een protest is tegen de starre opvatting over de mechanische precisie van de geïnspireerde verslagen uit het Oude Testament.'

U zult onmiddellijk begrijpen waarom ik deze voorbeelden heb genomen. Hier komt een belangwekkend punt naar voren. Ons onderwerp is: 'Het belang van nauwkeurigheid'. Dean Stanley geeft voorbeelden om het 'geringe belang' van 'uiterste nauwkeurigheid' aan te tonen. We zullen daarom in zijn eigen volgorde zijn eigen woorden nagaan:

1. *De roeping van Abraham voor het vertrek naar Haran (Hand. 7:2) en niet, zoals in Genesis 12:1, in Haran.*

Handelingen 7:2 verwijst helemaal niet naar Genesis 12:1, maar naar Genesis 11:31. Handelingen 7:4 verwijst echter naar Genesis 12:1. Door beide gedeelten van de Schrift te vergelijken wordt het duidelijk dat 'De God der heerlijkheid is verschenen aan onze vader Abraham, toen hij nog in Mesopotamië was, voordat hij in Haran ging wonen'. In plaats van onnauwkeurig te zijn, legt Stefanus hier sterke nadruk op en voegt eraan toe (vers 4) 'Toen vertrok hij uit het land der Chaldeeën en vestigde zich in Haran'. Dat is precies wat er wordt verteld in Genesis 11:31. Zij trokken weg 'uit Ur der Chaldeeën om te gaan naar het land Kanaän, en zij kwamen te Haran en bleven daar'. De Heilige Geest vertelt ons bij monde van Stefanus waarom zij vertrokken uit Ur en laat ons zien hoe aardse banden de volkomen gehoorzaamheid aan Gods roeping kunnen hinderen. Tot op het moment dat zijn vader Tera, een afgodendienaar,

¹⁸ LXX = Septuagint, de Griekse vertaling van het Oude Testament van ongeveer 280-150 voor Christus.

overleed, was zijn gehoorzaamheid niet volkomen. Zijn dood wordt zowel in Genesis 11:32 als in Handelingen 7:4 benadrukt: ‘En nadat zijn vader gestorven was, bracht Hij hem vandaar over naar dit land, ...’ Daarom begint Genesis 12:1 met: ‘De Here nu zeide tot Abram: Ga ... (לְךָ-לְאֵלֶיךָ, ga zelf, let niet langer op je familie, maar ga voor jezelf) ... uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis’ (de eerste roeping was eenvoudig: ‘Verlaat uw land en uw bloedverwanten’, Handelingen 7:3. Daar wordt nu aan toegevoegd, met een duidelijke verwijzing naar eerdere hindernissen: ‘... en uit uws vaders huis’) ‘naar het land (הָאֶרֶץ, HA-ARETZ; LXX τὴν γῆν, het land) dat Ik u wijzen zal’. En alsof er speciale aandacht wordt gevraagd voor de onvolledige gehoorzaamheid aan de roeping waarover Stefanus sprak, toen Abraham in Haran zijn reis onderbrak, voegde hij er met nadruk aan toe: ‘En zij trokken uit om te gaan naar het land Kanaän, en zij kwamen in het land Kanaän’ (Gen. 12:5). Niet, zoals eerder in 11:31 ‘... en zij kwamen te Haran en bleven daar’. Mozes heeft niet over de roeping die door Stefanus wordt aangehaald gesproken in Genesis 11:31, of 12:1, maar wel in Genesis 15:7: ‘Ik ben de Here, die u uit Ur der Chaldeeën heb geleid om u dit land in bezit te geven’. Hetzelfde feit wordt vermeld in Nehemia 9:7. Zo zou zelfs hij die alleen de Nederlandse tekst leest Dean Stanley’s vergissing niet alleen kunnen corrigeren, als hij maar nauwkeurig de woorden onderzoekt die gebruikt zijn, maar hij zou daarnaast een belangrijke les over gehoorzaamheid hebben kunnen leren.

2. *De dood van zijn vader ná de roeping (7: 4) en niet, zoals in Genesis 11:32, ervoor.*

We hebben hierop al antwoord gegeven. Maar we willen hier toch graag opmerken dat als de Heilige Geest een feit op de ene plaats noemt en de reden daarvoor op de andere, ons niet gevraagd mag worden het te zien als een verschil, of een voorbeeld van achteloosheid of onnauwkeurigheid en als een protest tegen nauwgezetheid.

3. *De 75 zielen bij Jacobs verhuizing (7:14). In Genesis 46:27 gaat het om 70.*

Noch Stefanus, noch Mozes is hier onnauwkeurig. Beide zijn uiterst nauwgezet. De Dean is hier degene die de hand licht met de Schrift. Hij laat hen iets zeggen wat ze niet zeggen en zegt dan dat er sprake is van een tegenstelling. Vergelijk eens nauwkeurig wat ze zeggen en let vooral op wat cursief staat gedrukt.

MOZES (Gen.46:26-27)	STEFANUS (Hand.7:14)
Alle personen die met Jakob naar Egypte kwamen, <i>zijn afstammelingen</i> , behalve de vrouwen der zonen van Jakob, het gehele zielental was <i>zesenzestig</i> . En de zonen van Jozef, <i>die hem in Egypte geboren waren</i> , waren twee in getal. Het gehele getal der zielen van het huis van Jakob, die naar Egypte kwamen was <i>zeventig</i> .	En Jozef zond heen om zijn vader Jakob te laten komen <i>en al zijn bloedverwanten, vijfenzeventig zielen</i> .

Het is evident dat als twee mensen over twee verschillende dingen spreken er geen sprake is van onnauwkeurigheid wanneer de aantallen verschillen. Maar let eens op de nauwkeurigheid hier. Stefanus zegt dat al de ‘bloedverwanten’ die Jozef riep 75 personen waren. Mozes zegt dat ‘zijn afstammelingen’ 66 waren, daarbij geteld Jacob en Jozef met zijn twee zonen, zijn totaal 70, dat wil zeggen het ‘huis Jacobs’. We zouden een vierde cijfermatige opstelling kunnen maken, maar dat zou het niet noodzakelijk onnauwkeurig maken. Het is duidelijk dat Stefanus er wat in betreft dat Mozes er uit heeft gelaten, en dat Mozes er wat in betreft dat door Stefanus er uit wordt gelaten. Is de criticus zelf niet onnauwkeurig?

4. *Mozes’ Goddelijke schoonheid (ἄστειλος τῷ θεῷ, 7:20) en niet eenvoudig, zoals in Exodus 2:2, de verklaring dat hij ‘schoon’ was.*

Als het hier gaat om de oorspronkelijke talen, is het voldoende er op te wijzen dat in Exodus 2:2 het Hebreeuwse woord טוב (TOV) in de LXX wordt vertaald met precies hetzelfde woord dat Stefanus heeft gebruikt, ἄστειλον (ASTEION), evenals in Hebreeën 11:23. In de kanttekeningen¹⁹ bij Handelingen 7:20 staat: ‘schoon voor God’, de Nederlandse vertaling heeft ‘schoon’ in Exodus 2:2. Waar is nu de onnauwkeurigheid?

5. *Zijn Egyptische opvoeding (7:22) tegenover het zwijgen op dit punt in Exodus 4:10.*

Stefanus zegt dat Mozes ‘werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren en machtig was in zijn woorden en werken’ (7:22). In welk opzicht zwijgt Exodus 4:10 of enig ander hoofdstuk en vers dan? Exodus 2:10 zegt ons dat Mozes werd gebracht ‘naar de dochter van Farao; en hij werd door haar als zoon aangenomen’. Is dit niet een equivalent van zijn opvoeding in de wijsheid der Egyptenaren? Exodus 4:10 spreekt alleen over zijn gebrek aan welsprekendheid, maar noch in die dagen, noch in onze tijd is het gebrek aan welsprekendheid een

¹⁹ Bij de *Authorized Version*.

noodzakelijk gevolg van een gebrek aan opleiding. Het tegendeel kan in veel gevallen worden aangetoond. De geestelijke mens zal zonder veel problemen een grote geestelijke waarheid ontdekken in het duidelijke contrast in de les die wordt geleerd door Exodus 4:10. Ondanks al zijn onderwijs in de wijsheden van de Egyptenaren, beschikte hij niet over de wijsheid die God eiste voor zijn dienst. Hij moest alles afleren aan 'de overkant van de woestijn'²⁰ en hij moest worden onderwezen door God. Hij erkende: 'Ik ben geen man van het woord, ... want ik ben zwaar van mond en zwaar van tong'.

6. *Dezelfde tegenstelling bestaat in verband met zijn wereldse grootheid 'machtig in zijn woorden en werken' (vgl. 7:22 met Ex.2:10).*

Maar waarom een vergelijking met een vers dat zwijgt? Waarom niet met Hebreëën 11:24 waar staat: 'Door het geloof heeft Mozes, volwassen geworden' (μέγας γενόμενος, toen hij groot geworden was). Hier vinden we de corresponderende tekst. Als je zegt dat de Heilige Geest, de Auteur van het Boek, in het ene gedeelte geen bijzonderheid mag geven die Hij niet ook gegeven heeft in een ander, ontzeg je Hem het recht hetzelfde te doen wat menselijke auteurs doen als ze een stuk schrijven.

7. *Het noemen van drie verschillende perioden van 40 jaar (7:23,30,36), waarvan er maar één wordt benoemd in de Pentateuch.*

De laatste wordt nader aangeduid in Deuteronomium 31:2 en 34:7 waar zijn leeftijd wordt genoemd, namelijk 120 jaar (dit is drie maal 40). De tweede wordt aangegeven in Exodus 7:7 'Mozes nu was tachtig jaar oud' toen hij tot Farao sprak. De derde wordt verondersteld in Exodus 2:11.

8. *De schrik van Mozes bij de braamstruik (7:32), waarvan Exodus 3:3 geen melding maakt.*

Inderdaad! Maar deze komt ter sprake in Exodus 3:6, drie verzen verder. 'Toen verborg Mozes zijn gelaat, want hij vreesde God te aanschouwen'. Dit is een voorbeeld van het belang van nauwgezetheid bij de bestudering, of zelfs bij het lezen van de Schriften. Als Dean Stanley dat gedaan had in dit geval, zou het hem hebben behoed voor het van fouten beschuldigen van Stefanus en de door God gegeven verslaglegging. Fouten die hijzelf begaat op een manier waarvoor een schooljongen terecht zou worden bestraft wegens grove onachtzaamheid.

9. *De aanvulling van het Mozaische verhaal door toespelingen op Amos met betrekking tot het verwaarlozen van de ware eredienst in de woestijn (7:42,43).*

²⁰ Exodus 3:1

Als deze verzen nauwkeurig worden gelezen, zien we meteen dat Stefanus het 'Mozaïsche verhaal door toespelingen op Amos' niet aanvult. Hij laat de geschiedenis van Mozes even helemaal los en citeert duidelijk een ander gedeelte uit de Schrift, ingeleid door de woorden: 'gelijk geschreven staat in het boek der profeten'. Er moet eerst maar eens aangetoond worden dat het geven van aanvullende informatie door te citeren uit een ander boek moet worden opgevat als het lukraak omgaan met de heilige geschiedenis.

10.De tussenkomst van engelen bij het geven van de wet (7:53) wordt niet genoemd in Exodus 19:16.

Klopt! Maar als Dean Stanley de Pentateuch aandachtig zou lezen en niet zou uitgaan van het vooroordeel van het 'geringe belang van de uiterste precisie', zou hij hebben ontdekt dat Mozes het weliswaar niet noemt in Exodus 19:16, maar dan toch in ieder geval wél in Deuteronomium 33:2. 'De Here is gekomen van Sinaï en over hen opgegaan uit Seïr; Hij is in lichtglans verschenen van het gebergte Paran en gekomen uit het midden van heilige tienduizenden'. Ook wordt het genoemd in Psalm 68:17 'Gods wagens zijn tweemaal tienduizend, duizenden bij duizenden; de Here is van de Sinaï het heiligdom binnengegaan'. Waaraan de volgende gedeelten nog kunnen worden toegevoegd, hoewel die uiteraard Stefanus niet voor ogen stonden. Galaten 3:19 'zij (de wet) is op last van God door engelen in de hand van een middelaar gegeven'. Hebreeën 2:2 'Want indien het woord, door bemiddeling van engelen gesproken, van kracht is gebleken...'

11.De begrafenis van de twaalf patriarchen in Sichem (7:16) wordt niet genoemd in Exodus 1:6.

Als we nauwgezet studeren, zullen we ontdekken dat er speciale termen worden gebruikt om een buitengewoon feit mee aan te duiden. 'Zij (namelijk onze vaders) werden overgebracht naar Sichem en bijgezet in het graf'. Het woord 'overgebracht' is van belang. Het is het woord μετατίθημι dat impliceert dat ze werden *overgeplaatst*. In Exodus 13:19 wordt ons duidelijk gezegd dat het gebeente van Jozef 'meegevoerd' werd, kunnen dan de overige aartsvaders niet eerst in Egypte of Hebron zijn bewaard en later zijn overgebracht naar Sichem, waar ze volgens de Rabbijnse traditie (aangehaald door Wetstein en Lightfoot) zijn begraven?

12.Abraham koopt het graf bij Sichem van de zonen van Hemor (7:16). Dit is niet in overeenstemming met Genesis 23:15, waar de grot van Makpela wordt gekocht van Efron de Hethiet.

De conclusie is net zo waardeloos als de redenering dat Handelingen 7:16 verwijst naar wat in Genesis 23:15 staat merkwaardig is. Wie kan bewijzen dat Abraham geen 'graf, gekocht had voor een som gelds, van de zonen van Emmor,

den vader van Sichem' (St.Vert.²¹). De woorden 'den vader' staan cursief gedrukt. De Griekse uitdrukking τοῦ Συχέμ²² zou normaliter worden vertaald met 'de zoon van Sichem'. Sichem was de plaats waar God het eerst aan Abraham verscheen in Kanaän (Gen. 12:6,8) en daar bouwde hij een altaar. Is er enige grond om te twifelen aan de geïnspireerde woorden van Stefanus dat Abraham daar later een 'graf' kocht en dat Jacob in later tijden zijn voorbeeld volgde en daar geen 'graf' maar een 'stuk land' kocht (Gen. 33:19; Joz. 24:32) van de kinderen of nakomelingen van een jongere Hemor, de vader van een andere of een jongere Sichem? Waarschijnlijk lag in dat veld het graf dat Abraham oorspronkelijk had gekocht. Het is duidelijk dat de nauwkeurigheid gebiedt er vanuit te gaan dat beide beschrijvingen niet op dezelfde gebeurtenis kunnen slaan, of op dezelfde aankoop van dezelfde afstammelingen betrekking kunnen hebben. Het zou overigens onbegrijpelijk zijn dat Stefanus zulke blunders beging, zoals velen hem tegenwoordig willen verwijten, als we beseffen dat hij sprak in bijzijn van het Sanhedrin waarin de meest geleerde mannen van het hele volk zitting hadden; mannen die leraren in Israël waren, die elk woord van de wet en de profeten uit het hoofd kenden, ja zelfs wisten hoeveel letters en woorden er in elk boek stonden. Nogmaals, het is onbegrijpelijk dat Stefanus in de nabijheid van zulke mannen, die hem naar het leven stonden, niet gecorrigeerd zou worden als zijn beweringen niet zouden kloppen. Integendeel, we lezen dat ze 'niet bij machte (waren) de wijsheid en de Geest, waardoor hij sprak, te weerstaan'.²³ In onze dagen vinden we mensen die 'bij machte' zijn te ontkennen dat hij door de Geest sprak en die zijn wijsheid en de waarheid van zijn woorden ter discussie stellen. Deze 'bekwaamheid' wordt door de moderne haarklovers en critici tentoongespreid.

Aan het eind van zijn twaalf voorbeelden van 'onnauwkeurigheid', zegt Dean Stanley: Daar kunnen we nog aan toevoegen:

13. De introductie van Romfa uit de LXX van Amos 5:26. Dit wordt niet gevonden in de Hebreeuwse tekst.

Dat geldt ook voor het woord 'Ethiopië' en voor 'Syrië', deze worden ook niet in het Hebreeuws gevonden. 'Romfa' (Hand.7:43; Remfan in de St.Vert.) is een nauwkeurig equivalent voor het Hebreeuwse *CHIUN* (in Amos 5:26), net als 'Ethiopië' het equivalent is voor het Hebreeuwse *KOOSH* en 'Egypte' voor het Hebreeuwse *MITZRAIM*, 'Syrië' of 'Mesopotamië' voor het Hebreeuwse *ARAM*, in de Septuagint en de Nederlandse vertalingen.

²¹ In de NBG-vertaling doet zich dit probleem niet voor.

²² Volgens anderen ἐν Συχέμ.

²³ Handelingen 6:10

Tot zover de voorbeelden die we aan Dean Stanley hebben ontleend.

Er is nog een andere verklaring in de toespraak van Stefanus waarover sceptici zijn gestruikeld en die veel Christenen hebben verbaasd. Ik heb het over de perioden van 400 en van 430 jaar die worden genoemd in Handelingen 7:6; Genesis 15:13; Exodus 7:40 en Galaten 3:17. Over het algemeen wordt ervan uitgegaan dat deze betrekking hebben op dezelfde periode en daarom wordt verondersteld dat we hier met een discrepantie te maken hebben. Critici veroorzaken de moeilijkheden in de eerste plaats zelf door onnauwkeurig te lezen en grijpen dan naar zulke middelen om zich eruit te draaien, zodat ze 'het woord Gods krachteloos' maken door hun pogingen er een verklaring voor te geven. Als er meer aandacht zou worden besteed aan de exacte woorden, zou men ontdekken dat deze twee perioden, hoewel beide op hetzelfde tijdstip eindigen, niet op hetzelfde tijdstip zijn begonnen. De periode van 400 jaar begint bij de geboorte van Isaäk als het 'zaad' van Abraham. 'Door Isaäk zal men van nageslacht van u spreken' (Rom. 9:7). Handelingen 7:6 'En God sprak aldus, dat zijn nakomelingen bijwoners zouden zijn in een vreemd land en dat zij hen knechten en mishandelen zouden vierhonderd jaren'. Hier wordt de hele periode van bijwoning, slavernij en mishandeling vanaf de geboorte van Isaäk, zijn zaad, bedoeld. Het verwijst naar Genesis 15:13 'En Hij zeide tot Abram: Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat het hunne niet is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar'. Ook hier beslaat de periode het vreemdelingschap, de dienstbaarheid en verdrukking van het volk vanaf de geboorte van Isaäk, 'uw zaad'. De 430 jaar beginnen bij de roeping van Abraham (Gen.11:31; Hand.7:2), bij de belofte die hem gegeven is en van zijn vreemdelingschap en die van zijn nakomelingen die nog 'in zijn lendenen' waren. Exodus 12:40 'De tijd, dat de Israëlieten in Egypte gewoond hadden, was vierhonderd en dertig jaar.'²⁴ O, wat zijn er grote problemen ontstaan en protesten gerezen tegen deze tekst en wat hebben commentatoren zich in bochten gewrongen door zelfs te verwijzen naar de Samaritaanse Pentateuch en de Septuagint, omdat ze er niet in slaagden precies op te merken wat nu eigenlijk wordt gezegd. Er werd tegen ingebracht: 'Ze waren maar 215 jaar in Egypte en daarom moet Exodus 12:40 wel verkeerd zijn'. Maar wacht even, zo is het niet! Wat is gezegd? 'Was'. Welk onderwerp hoort daarbij? 'The sojourning' (= het verblijf, zie voetnoot 24). De woorden 'who dwelt in Egypt' (= die in Egypte woonden) is een betrekkelijke bijzin die aangeeft om welk volk het ging. Het vers zegt zelf dat 'het verblijf' van dit volk 430 jaar

²⁴ Now the sojourning of the children of Israel, who dwelt in Egypt, was four hundred and thirty years' (Het tijdelijk verblijf [= verblijf als vreemdeling, JH] nu van de kinderen Israëls, die in Egypte woonden, duurde 430 jaar).

duurde. En zo is het ook. Waar verbleven ze als vreemdelingen? Daarop geeft Hebrëen 11:9 het antwoord: 'Door het geloof heeft hij vertoefd in het land der belofte, als in een vreemd land', en daarnaast geeft Exodus 6:4 het antwoord: 'Het land Kanaän, het land hunner vreemdelingschap'. Zij verbleven in Kanaän als vreemdelingen; zij verbleven in Egypte als vreemdelingen en die totale periode besloeg 430 jaar. De Exodus vond 400 jaar na Isaäks geboorte plaats, toen Abraham 100 jaar was (Gen. 21:5). Abram was 75 jaar toen hij vertrok uit Haran (Gen. 12:4) en daarom moeten we aannemen dat hij 70 jaar was toen hij uit Ur der Chaldeeën trok: zijn 'vreemdelingschap' begon dus vijf jaar daarvoor.

We moeten nog één ander gedeelte bekijken waarin deze periode wordt genoemd, namelijk Galaten 3:17: 'De wet, die vierhonderd dertig jaar later is gekomen, maakt het testament, waaraan door God tevoren rechtskracht verleend was, niet ongeldig, zodat zij de belofte haar kracht zou doen verliezen'. Hier wordt duidelijk gezegd dat 'de wet' 430 jaar na 'de belofte' werd gegeven. 'Nu werden aan Abraham de beloften gedaan en aan zijn zaad' en, om te voorkomen dat we ons zouden vergissen waar het Jacob of Isaäk betrof: 'Hij zegt niet: en aan zijn zaden, in het meervoud, maar in het enkelvoud: en aan uw zaad, dat wil zeggen: aan Christus' (vers 16). De belofte waarop hier gewezen wordt is de belofte aan Abraham 'van God bevestigd op Christus'.²⁵ En dit gebeurde 430 voordat de wet werd gegeven, dat wil zeggen in 'Ur der Chaldeeën' (Hand. 7:2; Gen. 15:7) toen de God der heerlijkheid voor het eerst aan hem verscheen. Deze 'belofte' werd op verschillende manieren verscheidene malen herhaald. De eerste herhaling waarvan de Schrift melding maakt, vinden we in Genesis 12:2,3. 'De God der heerlijkheid' verscheen niet zonder dat Hij sprak, want in Nehemia 9:7,8 vinden we duidelijk gesteld: 'Gij toch zijt de Here, de God, die Abram verkoren, hem uit Ur der Chaldeeën geleid en hem de naam Abraham gegeven hebt. Gij hebt zijn hart getrouw bevonden voor uw aangezicht en met hem een verbond gesloten, om het land... te geven aan zijn nageslacht...'.
Dit moet voldoende zijn om de veronderstelde tegenstellingen in Stefanus' toespraak te weerleggen. We zullen nu verder gaan met een paar andere voorbeelden waarin we kunnen zien hoe problemen vermeden worden als we zorgvuldig omgaan met woorden. Daarna zullen we een paar voorbeelden geven waarin we op die manier verborgen schoonheden zullen ontdekken.

DE ZEVENTIG WEKEN IN DANIËL 9:25. 'Vanaf het ogenblik, dat het woord uitging om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen tot op een gezalfde, een vorst, zijn zeven weken en tweeënzestig weken...'. Wanneer we nu nauwlettend aandacht besteden aan de gebruikte woorden, wordt voorkomen dat we op verkeerde gedachten komen over het beginpunt van deze weken: 'Vanaf het ogenblik, dat

²⁵ Galaten 3:17, Statenvertaling.

het woord uitging om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen'. Er zijn vier opdrachten of decreten die zijn uitgegaan:

1. Van Cyrus aan Ezra (1:1) in 536 v.Chr.
2. Darius aan Ezra (6:1-12) in 519 v.Chr.
3. Artaxerxes aan Ezra (7:7-11) in 468 v.Chr.
4. Artaxerxes aan Nehemia (2:1-5) in 455 v.Chr.

Tenzij we goed letten op de precieze woorden die zijn gebruikt, raken we de draad kwijt als we willen ontdekken op welk decreet hier gedoeld wordt.

Cyrus' opdracht aan Ezra beperkte zich uitsluitend tot de herbouw van de tempel. Deze wordt, tezamen met 'het huis', 'het altaar', 'het huis des Heren', enz. in de hoofdstukken 1 tot en met 5 niet minder dan 22 maal genoemd. Het is waar dat zijn vijanden een brief tegen hen schreven, waarin ze beschuldigd werden 'die oproerige en slechte stad te herbouwen'.²⁶ Daarom werd hun werk gestaakt totdat een 'bevel wordt gegeven'. Dit kan dus niet de opdracht zijn waar Daniël 9:25 op wijst, nog afgezien van de moeilijkheid de datum in te passen.

Darius' opdracht aan Ezra. In dit hoofdstuk vinden we twaalf keer dat deze opdracht beperkt was tot 'het huis', 'de tempel' en 'het huis van God'. Dit kan dus ook niet de opdracht zijn.

Artaxerxes' opdracht aan Ezra. Deze opdracht gaat uitdrukkelijk over de toestemming aan hem die tot 'het volk Israël, zijn priesters of de Levieten behoort, en zich bereid verklaart naar Jeruzalem te gaan'²⁷ met Ezra mee te gaan. Er wordt in geregeld wat zij moesten meenemen voor 'het huis van hun God, die in Jeruzalem woont'.²⁸ Er wordt met geen woord gesproken over 'bouwen', noch van de tempel, noch van de stad. Dit kan dus ook de opdracht niet zijn.

Artaxerxes' gebod aan Nehemia. Hiervan wordt het verband met Nehemia's verzoek 'Dat gij ...mij zendt naar Juda, naar de stad waar de graven mijner vaders zijn, om haar te herbouwen' (Neh. 2:5) duidelijk aangegeven. 'En het behaagde den koning, dat hij mij zond' (2:6, St.Vert.). We lezen daarom hier ook niet van de tempel, want die was al herbouwd. Van het volk waren er al velen, maar een stad was er nog niet. We lezen over niets anders meer dan de herbouw van 'de stad', de 'muren', de 'poorten' en de 'huizen'. Dit nu moet wel het gebod zijn waar Daniël 9:25 op doelt, ongeacht de moeilijkheden die daarmee ontstaan of juist worden opgelost. Iemand die een theorie aanhangt, moet bereid zijn deze te herzien. Iemand die geen theorie heeft, moet bereid zijn onderwezen te

²⁶ Ezra 4:12 e.v.

²⁷ Ezra 7:13

²⁸ Ezra 7:16

worden. Het is onbegrijpelijk hoe iemand de duidelijke woorden van de verzen 26 en 27 over het hoofd kan zien, want de herbouw en het herstel zijn voorzegd in vers 25 en de verwoesting ervan in vers 26. Dat zal gebeuren door 'het volk van een vorst die komen zal'. Als Jeruzalem verwoest zou zijn door de Romeinen, moet de 'vorst die komen zal' ook een Romein zijn. Bovendien is 'de vorst' het onderwerp van de werkwoorden 'zwaar maken' enz. in vers 27, uitgedrukt door het persoonlijk voornaamwoord 'hij'. 'En hij zal het verbond voor velen zwaar maken, een week lang'. Zou iemand dat kunnen betrekken op de Messias, vooral als hij had opgemerkt dat dit 'verbond' in andere gedeelten weer voorkomt als gesloten en weer verbroken door de 'vorst van het verbond', Daniël 11:22 (die dezelfde is als 'een veracht man' in 11:21 en de 'kleine hoorn' in 8:9,23-25)? Door hem wordt eerst een verbond gesloten en later weer verbroken, 11:28,30,32. Dit kan de Messias niet zijn, evenmin kan van de Messias gezegd worden dat Hij 'slachtoffer en spijsoffer zal doen ophouden' in de helft van de week die nog toekomstig is, zoals we duidelijk kunnen zien in 8:11-13; 11:31; en 12:11, waar dit tevens wordt verbonden met de oprichting van 'een gruwel die verwoesting brengt'. Laat hij die twijfelt nauwgezet en aandachtig de gedeelten lezen waarnaar in deze paragraaf wordt verwezen. Het 26^e vers beschrijft de tegenwoordige bedeling vanaf de kruisiging van Christus tot de opkomst van de antichrist, en het 27^e vers beschrijft de laatste week (of de zeven jaar van het optreden van de antichrist), verdeeld in twee perioden van 1260 dagen, 3½ jaar, of 42 maanden.²⁹

DE VOLKSTELLING VAN DAVID, II Samüel 24:9 en I Kronieken 21:5. Doordat onvoldoende aandacht geschonken is aan de getallen die hier worden gegeven, is men er van uitgegaan dat beide gedeelten over dezelfde gebeurtenis handelen en dat ze, omdat ze onderling verschillen, tegenstellingen bevatten. Men heeft hier een moeilijkheid gevonden die in werkelijkheid niet bestaat. Het ene verslag zegt dat Israël uit 800.000 personen bestaat en het andere zegt 1.100.000. Juda zou bestaan uit respectievelijk 500.000 en 470.000 mensen. Vergelijk beide gedeelten nu nog eens en pas het onderwerp van onze studie op dit voorbeeld toe.

²⁹ Zie voor een andere opvatting over deze periode *De zeventig zevens in Daniël 9*, Lachai Roi.

II Sam.24:9

En Joab meldde de koning de uitkomst van de volkstelling: Israël telde achthonderdduizend krijgslieden die het zwaard konden voeren; en de mannen van Juda waren vijfhonderdduizend.

I Kron.21:5

Toen meldde Joab aan David de uitkomst van de volkstelling: alle Israëlieten tezamen waren een miljoen honderdduizend man, die het zwaard konden voeren; en Juda telde vierhonderd-zeventigduizend man, die het zwaard konden voeren.

Bij een volkstelling kan uiteraard meer gedaan worden dan alleen hoofden tellen. Dat is ook hier het geval en we moeten onderscheid maken tussen de verschillende aantallen en totalen die worden genoemd. Wat Israël betreft was er uiteraard een geringer aantal 'krijgslieden' en wat Juda aangaat, is het duidelijk dat niet 'alle mannen' van Juda 'het zwaard konden voeren': er waren er minstens 30.000 die dat niet konden wegens hoge leeftijd of om andere redenen. Nauwgezetheid in dit soort zaken behoort niet te worden betracht alleen om moeilijkheden op te lossen; nauwgezet lezen dient om te voorkomen dat zich moeilijkheden voordoen.

DAVIDS AANKOOP VAN ARAUNA OF ORNAN, levert ons een soortgelijk voorbeeld op. In het ene gedeelte wordt vermeld dat David 'vijftig sikkels zilver' gaf en in het andere 'zeshonderd gouden sikkels'. Zonder te letten op wat nu in beide gevallen gekocht werd, wordt wel verondersteld dat het beide keren om hetzelfde gaat en wordt de heilige geschiedenis of belachelijk gemaakt, of veel te vernuftig uitgelegd. Maar laten we eens kijken naar de aard van de aankoop.

II Sam. 24:24

Daarop kocht David de dorsvloer en de runderen voor vijftig sikkels zilver.

I Kron. 21:25

En David gaf Ornan voor die plaats zeshonderd gouden sikkels in gewicht.

Niemand zou een tegenstelling opmerken als hij zou horen dat een vriend zoveel heeft betaald voor een boerderij en zoveel voor de levende have en de inboedel. Iedereen kan onderscheid maken tussen een huis en de roerende goederen en het meubilair dat erbij hoort. Velen zien echter geen verschil, totdat ze erop worden gewezen, tussen 'de dorsvloer en de runderen' en 'die plaats'. Het verschil is duidelijk, zelfs in het Nederlands, maar nog meer in de grondtekst. 'De dorsvloer', גֹּרֵן (*GOREN*) was een heel kleine plaats (Ruth 3:2), een plek die egaal en vlak gemaakt was (wat ook de betekenis van het woord is) voor een speciaal

doel. 'Die plaats' מְקוֹם (MAKOM), betekent een bezit, een regio of district (Richt. 18:10; 19:16; 33:17), net zoals wij in het Nederlands nog met het woord 'plaats' aanduiden. In dit geval bestond het uit Moria, dat ongeveer 4 à 4½ ha groot was, waarop het gewas groeide dat op de dorsvloer zou worden gedorst. Ook hier weer een moeilijkheid die voortkomt uit onnauwkeurigheid en die vermeden en verklaard wordt door nauwlettend acht te slaan zelfs op de Nederlandse woorden.

DE DERTIG ZILVERLINGEN IN MATTHEÛS 27:9,10. 'Toen werd vervuld hetgeen gesproken is door de profeet Jeremia, toen hij zeide: En zij namen de dertig zilverlingen'. Er wordt veel nadruk gelegd op het feit dat deze woorden niet geschreven zijn in het boek van de profeet Jeremia, maar in Zacharia 11:12,13. Maar hier staat ook helemaal niet dat dat zo is. Er staat dat het 'gesproken is door de profeet Jeremia.' Kan er soms bewijs worden geleverd dat deze woorden niet door Jeremia zijn gesproken? Het is waar dat ze later zijn opgetekend door Zacharia, maar er is niets dat ons dwingt te geloven dat alle woorden die door de profeten gesproken zijn ook door hen zijn opgeschreven. Evenmin vraagt het teveel van ons geloof te aanvaarden dat een profetie die oorspronkelijk door Jeremia is verkondigd, later door Zacharia is opgeschreven.

DE MOORD OP ZACHARIAS IN MATTHEÛS 23:35,36. 'Opdat over u kome al het rechtvaardige bloed, dat vergoten werd op de aarde van het bloed van Abel, de rechtvaardige, tot het bloed van Zacharias, de zoon van Berekja, die gij vermoord hebt tussen het tempelhuis en het altaar'. In II Kronieken 24:20,21 lezen we: 'Toen vervulde de Geest Gods Zekarja, de zoon van de priester Jojada... Maar zij maakten een samenzwering tegen hem en stenigden hem op bevel van de koning in de voorhof van het huis des Heren'. Er wordt te haastig en voorbarig verondersteld dat onze Heer naar deze gebeurtenis verwees, zodat óf Hij - de Zoon van God - wordt beschuldigd van een pijnlijke vergissing, óf dat de heilige geschiedenis een ernstige fout vertoont. Maar laat de nauwgezetheid ons weer te hulp komen. We moeten uit eerbied erkennen dat als onze Heer zegt dat hij de 'zoon van Berekja' was, hij niet dezelfde man kan zijn als de 'zoon van Jojada'. Als Hij zegt dat hij vermoord was 'tussen het tempelhuis en het altaar', dat het dan niet om dezelfde gebeurtenis kan gaan die plaatsvond 'in de voorhof van het huis des Heren'. Dit blijkt al duidelijk uit het Nederlands, maar nog duidelijker uit het Grieks: in het eerste geval is het ναός (NAOS), het heilige, in het tweede ἱερόν (HIERON), de tempel. Deze twee woorden worden in de Schrift nooit door elkaar gebruikt. Het is niet waarschijnlijk dat Hij begon met Abel, de eerste martelaar en zou eindigen met een moord die in 840 v.Chr. heeft plaatsgevonden, terwijl er veel erger moorden in de tussentijd hebben plaatsgevonden. We moeten ons dus afvragen of er een andere Zacharias was. Die is er inderdaad. Hij is degene van wie we lezen in Zacharia 1:1 en die daar en in vers 7, genoemd wordt 'de

zoon van Berekja'. Hij leefde zo'n 350 jaar later dan de andere en was op één na de laatste van de profeten. Het is weliswaar zo dat zijn dood in de heilige geschiedenis niet wordt vermeld, maar de Heer vertelt ons hier op welke wijze hij is gestorven. We hebben daarom alle reden te geloven in zowel de waarheid als de nauwkeurigheid van de beschrijving in de heilige geschiedenis als in de woorden van de Heer zelf.

Deze voorbeelden moeten voldoende zijn om aan te tonen dat veronderstelde tegenstellingen verdwijnen als maar nauwlettend acht geslagen wordt op de woorden van de Heilige Schrift. Er zijn natuurlijk enkele gevallen waarin dat niet voldoende is en we onze toevlucht moeten nemen tot de nauwkeurigheid van de Hebreeuwse en Griekse woorden. Deze voorbeelden heb ik genomen uit de Nederlandse vertalingen omdat dat ons doel beter dient en het daarom interessanter voor ons maakt.

We zullen nu bij enkele andere voorbeelden stilstaan, niet in de eerste plaats om moeilijkheden op te lossen, maar om er voor te zorgen dat onze gedachten en harten doordrongen worden van het feit dat elk woord zijn eigen belangrijke plaats heeft en dat elk van deze woorden zijn eigen samenstelling, betekenis, en onderwijs heeft dat door geen enkel ander woord op dezelfde wijze kan worden gegeven. Neem bijvoorbeeld het gebruik van namen in de Schriften. Of het nu om menselijke of Goddelijke namen gaat: we gebruiken ze, of denken ze te mogen gebruiken op willekeurige wijze. Maar ik geloof al heel lang dat er, of we daar de reden nu wel of niet voor ontdekken, oneindige wijsheid wordt geopenbaard in het gebruik van zelfs de meest alledaagse namen en dat we daarom geen enkele daarvan zonder de perfectie van het Woord te bederven, kunnen veranderen of verwisselen. God heeft zelf vele namen en titels. Vele van Zijn mensen heeft Hij twee namen gegeven. Misschien hebben ze alle wel een 'nieuwe naam' van Hem ontvangen. '*Mijn* nieuwe naam' bij hun nieuwe geboorte. Dit mag wel of niet zo zijn, maar we zullen eens stilstaan bij Jacob en zijn nieuwe naam Israël. Jacob was zijn geboortenaam en de betekenis is: 'onderkruiper' of 'misleider'. Ezaü vraagt: 'Noemt men hem niet terecht Jakob?' (Gen. 27:36). Het gaf zijn natuurlijke aard aan. Israël was zijn door God gegeven naam, die 'een vorst, of heerser van God' betekent. Deze gaf zijn nieuwe natuur aan, of wat hij door genade was geworden. Jacob wees op zijn relatie tot God in de schepping; Israël op zijn relatie in het verbond. Jacob was de menselijke zijde; Israël de door God gegeven zijde van zijn karakter. Dit is een waarheid voor alle gelijksoortige gevallen. U zult grote nauwgezetheid en een diepe betekenis vinden in het gebruik van deze namen en het is van belang dat u er zelf goed op let welke naam gebruikt wordt. Bijvoorbeeld: 'Vrees niet, gij wormpje Jakobs' (Jes. 41:14) trekt ogenblikkelijk onze aandacht. We zien dat in dit geval 'Israël' niet op z'n plaats zou zijn.

‘Hoort dit, gij huis van Jakob, die genoemd wordt met den naam van Israël’ (Jes. 48:1);

‘Maar nu, also zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob! en uw Formeerder, o Israël!’ (Jes. 43:1);

‘Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde hen niet’ toen zij hem vertelden dat Jozef nog leefde, maar toen ‘hij de wagenen zag, die Jozef gezonden had om hem te voeren, zo werd de geest van Jakob hun vader, levendig. En ISRAËL zeide: Het is genoeg! mijn zoon Jozef leeft nog! ik zal gaan, en hem zien, eer ik sterf!’ (Gen. 45:26-28).

Het belang hiervan is zo groot dat ik er niet bij hoef stil te staan om het verder te benadrukken. Let ook eens op Simon de zoon van Jonas. De Heer riep hem en gaf hem een nieuwe naam. Hij noemde hem ‘Petrus’ - Πέτρος (*PETROS*), een steen, een rollende steen, vandaag is hij hier en morgen is hij weer verdwenen. Een heel verschil met πέτρα (*PETRA*), een rots, geologisch een rots die vaststaat. In Mattheüs 16:18 ‘Gij zijt Πέτρος, en op deze πέτρα zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen’. Petrus was zwak en veranderlijk, maar Christus was de rots - het fundament dat in Sion is gelegd. Het was de door God gegeven naam die de verhouding tot Christus onder het nieuwe verbond aangaf: wat hij door genade geworden was. Als de Heer hem in gedachten wilde brengen wat hij voordien was, voordat hij werd geroepen, gebruikte Hij altijd de oude naam ‘Simon’:

‘Simon, Simon, ziet, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe’ (Luc. 22:31).

‘En Hij kwam, en vond hen slapende, en zeide tot Petrus: Simon! slaapt gij? Kunt gij niet een uur waken?’ (Marc. 14:37).

‘Simon, zoon van Jonas, hebt gij Mij lief?’

Toen deze vraag voor de derde maal was herhaald, lezen we:

‘Petrus werd bedroefd’ (Joh.21:16,17).

Als we het principe, dat ik hier verdedig en u duidelijk wil maken, willen toepassen, vinden we in de namen en titels van God een geweldig werkterrein. Ik wil graag in een paar woorden duidelijk maken wat de meest in het oog lopende eigenschappen zijn van de belangrijkste namen en titels, zodat u in uw eigen onderzoek vele lessen kunt leren die u anders zouden ontgaan.

1. ‘God’, אֱלֹהִים (*ELOHIM*), komt ongeveer 2.700 maal voor in het Oude Testament. Het woord staat in het meervoud en wordt als zodanig vertaald in Genesis 3:5;³⁰ Psalm 97:7; 82:6; Johannes 10:34,35. Het woord impliceert kracht

³⁰ In de *Authorized Version*: ‘... as gods...’

en daarom wordt waar ‘God’ wordt gebruikt, de God der schepping bedoeld en geeft het Zijn scheppingskracht en -heerlijkheid aan. Er wordt slechts de scheppingsrelatie mee aangeduid. ‘In den beginne schiep God de hemel en de aarde’ (Gen.1:1).

2. ‘Eloah’, אֱלֹהִים (ELOAH) is afgeleid van een niet gebruikt woord dat ‘aanbidding’ betekent. Het is, als het voor God wordt gebruikt, een aanduiding voor de enige levende en ware God die als enige aanbidding waardig is. Daarom wordt het als directe tegenstelling gebruikt van de vele goden van de heidenen. In Nehemia 9:17,18 vinden we daar een prachtig voorbeeld van. ‘Maar Gij zijt een God (Eloah) van vergeving, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en hebt hen niet verlaten. Zelfs toen zij zich een gegoten kalf gemaakt hadden en zeiden: dit is uw god (elohim), die u uit Egypte heeft gevoerd, en, toen zij grote wandaden bedreven.’ Een ander voorbeeld vinden we in Deuteronomium 32:15,17. ‘En hij verwierp God (ELOAH), die hem gemaakt had, hij minachtte de Rots van zijn heil... zij offerden aan de boze geesten, die geen goden (ELOHIM) zijn, aan goden, die zij niet hebben gekend, nieuwe goden, die kort tevoren opgekomen waren, voor welke uw vaders niet gehuiverd hadden.’ Nog duidelijker is Psalm 18:32 ‘Want wie is God (ELOAH), behalve de HERE (YAHWEH)?’³¹ en Psalm 100:3 ‘Erkent dat de HERE (YAHWEH) God (ELOHIM)’ is.

3. ‘YAHWEH’ יְהוָה (YAHWEH), wordt in onze vertalingen meestal aangeduid door het woord dat als volgt met hoofdletters wordt weergegeven: ‘HERE’. Het duidt God in Zijn verbondsrelatie tot Zijn volk aan, onderhoudende het werk dat Zijn handen zijn begonnen te doen en alles leidend tot het bereiken van Zijn doel. Hij is het Die was en is en zal zijn. Het woord duidt een persoonlijk, voortdurend en absoluut bestaan aan.

Daarom wordt op diverse plaatsen de woorden ‘Ik zal zijn, Die Ik zijn zal’ (Ex. 3:14) in hetzelfde hoofdstuk vertaald (vers 12) met ‘Ik zal met u zijn’. Zie ook Genesis 26:3; 31:3. In deze gedeelten kan dat heel goed vertaald worden met ‘IK BEN met u’. Het geeft de oneindige, onveranderlijke aanwezigheid van de God van het verbond aan. Jezus betreft deze woorden op Zichzelf als Hij met Paulus spreekt (Hand. 18:10) ‘Ik ben met u...’, evenals in Johannes 8:58, ‘Eer Abraham was, BEN IK’. We lezen daarom van ‘de God’, maar nooit van *de* YAHWEH, want

³¹ Bullinger gebruikte nog de transcriptie Jehovah voor Gods Naam יְהוָה. Uit later onderzoek is vast komen te staan dat dit niet de juiste uitspraak is van Zijn Naam. Het is het gevolg van de gewoonte van de Joden om de klinkers van de titel Adonai (heer) te plaatsen bij de medeklinkers van de naam YHWH om de lezers erop te attenderen dat de Naam van God niet uitgesproken mocht worden.

In deze vertaling heb ik ervoor gekozen de Naam van God als *Yahweh* weer te geven.

‘YAHWEH is de God’ (I Kon. 18:39, lett.). We horen Zijn volk zeggen ‘mijn God’, maar niet mijn YAHWEH omdat YAHWEH ‘mijn God’ impliceert. We lezen van ‘de God van Israël’, maar niet van de YAHWEH van Israël, omdat er geen andere YAHWEH voor Israël was, terwijl Israël regelmatig achter ‘andere goden’ aanliep. We lezen, zoals we hebben gezien, van ‘de levende God’, maar nooit van de levende YAHWEH, omdat YAHWEH Hij is die was en is en zal komen - de Altijdlevende. Om dezelfde reden staat er over het algemeen: ‘Zo spreekt de HEER’ en niet ‘zo spreekt God’.

De volle betekenis van deze naam werd voor het eerst duidelijk gemaakt in Exodus 6:1-7 ‘Voorts sprak God tot Mozes en zeide tot hem: Ik ben Yahweh. Ik ben aan Abraham, Isaäk en Jakob verschenen als God de Almachtige, maar met mijn naam Yahweh ben Ik hun niet bekend geweest.’ Onmiddellijk wordt op het verbond gewezen en op de daden van de God van het verbond: ‘Ik heb Mijn verbond met hen opgericht’ ‘Ik heb gedacht aan Mijn verbond’ ‘Ik zal u uitleiden’ ‘Ik zal u redden’ ‘Ik zal u verlossen’ ‘Ik zal Mij u tot een volk aannemen’ ‘Ik zal u tot een God zijn’ ‘Ik zal u brengen naar het land’ ‘Ik zal het u geven tot een bezitting’. Daarna wordt alles samengevat door de verklaring waarmee ook begonnen is en die alles omvat: ‘Ik, de HERE (YAHWEH)!’ In Exodus 34:5,6 roept YAHWEH ‘den Naam des HEREN (YAHWEH) uit’ en geeft twaalf karaktereigenschappen die alle zijn besloten in de naam van de God Die het verbond onderhoudt. Zie vers 10: ‘Ik sluite een verbond’.

Ik noem dit alles omdat ik graag zou willen dat u elke naam en titel opmerkt als u aan het Bijbellezen bent. U weet waarschijnlijk wel dat in het boek Genesis zowel de naam ‘God’ als ‘HERE’ (ELOHIM en YAHWEH) regelmatig voorkomen en dat critici die weinig of geen eerbied voor de Bijbel hebben als het geïnspireerde Woord van God de zogenoemde theorie van de Elohist en de Yahwist bedacht hebben om het gebruik van eerst de ene en dan de andere te verklaren. Ze veronderstelden dat Mozes een paar documenten voor zich had liggen die door twee of meer individuen waren geschreven, waarvan de één het woord Elohim en de andere YAHWEH heeft gebruikt; dat hij de fragmenten samengevoegd heeft en op die manier het boek Genesis heeft samengesteld. Dit is het hoogst haalbare voor de menselijke geest die niet verlicht is door de Geest van God. Het begint met een veronderstelling en het eindigt met de ontkenning van de inspiratie. Maar als dit goed wordt overdacht, hoe geweldig wordt dan de naam van Yahweh duidelijk gemaakt en verkondigd, zoals Hij elders wordt geopenbaard, namelijk ‘een rechtvaardige, verlossende God’ (Jes. 45:21). ‘Rechtvaardig, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is’ (Rom. 3:26). Hebben we hier niet het volle evangelie? God houdt zo van de wereld dat toen Hij Zijn Zoon gaf, Deze tot zonde gemaakt werd voor zijn volk en niet gevrijwaard werd van maar getroffen werd door het loon der zonde, opdat

God genadig, lankmoedig, barmhartig kon zijn en de gever van eeuwig leven aan allen die hulp hebben gezocht bij de Plaatsvervanger waarvoor Hij heeft gezorgd. En wat voor ruimte is er voor de geest die zich met het Woord bezighoudt in de volle overtuiging dat het is geïnspireerd en die het belang inziet van nauwgezetheid bij het bestuderen van de woorden die de Heilige Geest heeft gesproken. Het is onmogelijk om hier een diepgaande studie te maken van een zo groots en machtig onderwerp, maar er kan wellicht voldoende worden gezegd om u in staat te stellen deze dingen voor uzelf uit te zoeken.

Sta dan nauwlettend stil bij een paar voorbeelden van het gebruik en de keuze van deze twee woorden waardoor de betekenis van beide duidelijk wordt.

In Genesis 1 gaat het om Elohim, of God, omdat het om de schepping gaat, die hier voorgesteld wordt als een daad van macht, maar in de hoofdstukken 2 en 3 gaat het om de Here God (*YAHWEH ELOHIM*). In hoofdstuk 3 vermijdt de verleider de naam Yahweh uit te spreken. In hoofdstuk 4 is het Yahweh die acht sloeg op de offers en deze werden aan Hem gebracht. In hoofdstuk 7:1-5 gaat het over Yahweh, omdat het gebod betrekking heeft op reine dieren die in zeven paren in de ark moesten worden opgenomen en daarom houdt dit verband met de offeranden en de verbondsrelatie, terwijl in de verzen 7-9 over God gesproken wordt in verband met zowel reine als onreine dieren die 'twee aan twee' naar binnen gingen, klaarblijkelijk uitsluitend met het oog op de scheppingsrelatie. Soms vinden we beide namen in een vers, zoals in II Kronieken 18:31: 'Zodra de wagenoversten Josafat zagen, riepen zij: Dat is de koning van Israël; en zij omsingelden hem om hem aan te vallen. Maar Josafat riep luid en de HERE (*YAHWEH*) hielp hem, God (*ELOHIM*) lokte hen van hem weg.' Wat is dit schitterend als we nauwlettend acht slaan op het woordgebruik. Josafat riep tot Yahweh om hulp. Dat was Degene die hij kende, op Wie hij vertrouwde, en tot Wie hij in een verbondsrelatie stond, Hij die beloofd had hulp te bieden en te verlossen wie zich tot Hem wenden. Maar de Syriërs wisten helemaal niets van Hem en daarom is het: God (*ELOHIM*) die hen geschapen had, oefende Zijn macht uit en bewerkte hun vertrek, maar zij wisten niet wie of wat hen had bewogen. Daarom lezen we in het volgende hoofdstuk (II Kron. 19:6,7) dat Josafat zei, toen hij tot het volk over de Here sprak: 'Nu dan, de schrik des HEREN (*YAHWEH*) zij over u; handelt nauwgezet' en in vers 9: 'In de vreze des HEREN (*YAHWEH*) zult gij aldus handelen'. Maar let nu eens op hoofdstuk 20 vers 29 waar staat geschreven, dat toen Josafat terugkeerde vol dankbaarheid voor de overwinning op hun vijanden die niet in zo'n verbondsverhouding stonden: 'En de schrik Gods (*ELOHIM*) viel op al de koninkrijken der landen, toen zij hoorden, dat de HERE (*YAHWEH*) tegen Israëls vijanden gestreden had'.

Bestaat er iets mooiers dan de wonderbaarlijke en perfecte nauwkeurigheid van deze woorden van onze God? Het geestelijk verstand ziet in deze dingen een

duidelijker bewijs van inspiratie dan in de meest vernuftige argumenten, maar het zijn tegelijk de dingen waarover de puur menselijke wijsheid struikelt.

De Psalmen van David verschaffen ons veel materiaal voor het toepassen van het principe om nauwkeurig te letten op het gebruik van de volgende namen: *YAH* of *YAHWEH* enerzijds en *EL*, *ELOAH* en *ELOHIM* anderzijds. De Psalmen zijn verdeeld in vijf boeken, waarvan de eerste, tweede en derde eindigen met 'Amen en amen'. Het vierde boek wordt afgesloten met 'Amen Hallelujah' en het vijfde met 'Hallelujah'. Het eerste boek (Psalm 1-41) is het 'Genesis'-boek, het boek van de goddelijke voornemens. Het spreekt over het doel van de genade in de persoon en het werk van de Messias. Daarom vinden we hier 272 maal Yahweh en slechts 32 maal Elohim, waarvan 11 maal in direct verband met Yahweh. Het tweede boek (Psalm 42-72) is het 'Exodus'-boek, dat handelt over de mens in verval, verantwoordelijkheid en verlossing. Daarom komen we in dit boek Elohim 208 maal tegen en Yahweh slechts 33 maal. Het derde boek (Psalm 73-89) is het 'Leviticus'-boek, het boek van het heiligdom. Het gaat in de 17 Psalmen over de heiligheid van God en Zijn eisen – Zijn weg tot in het heiligdom. Daarom vinden we in het eerste deel (72-83), dat gaat over de vereisten voor het heiligdom in relatie tot de mens (Israël) en de vijand in het midden der gemeente (Psalm 74:4; 79:1 enz.), 60 maal Elohim en slechts 14 maal Yahweh, terwijl het tweede deel (84-89) dat gaat over de vereisten voor het heiligdom waaraan Christus voldaan heeft en over de Heer die de poorten van Sion liefheeft en daar heerlijke dingen over zegt, slechts 20 keer Elohim, waarvan 7 keer in relatie tot Yahweh, maar wel 32 keer Yahweh. Het vierde boek (Psalm 90-106) is het 'Numeri'-boek, het boek van de woestijn, dat net als het derde boek kort is en uit slechts 17 Psalmen bestaat. Het begint met 'een gebed van Mozes, de man Gods' – de begrafenispsalm van de woestijn. Messias wordt opnieuw geïntroduceerd als Degene die terugkeert naar de wereld die zo lang al verstoken is van Zijn merkbare aanwezigheid, om de woestijn te veranderen in de tuin van de Heer. Psalm 90 is een samenvatting van het hele boek en deze eindigt met 'Keer weder, o HERE (*YAHWEH*)! Hoelang nog?' en 'Verzadig ons in de morgenstond met uw goedertierenheid', enz. Daarom is Yahweh, de God van het Verbond de meest voorkomende naam. Deze komt 107 keer voor, terwijl Elohim slecht 27 maal genoemd wordt, waarvan 12 keer tezamen met Yahweh. Het vijfde boek (Psalm 107-150) is het 'Deuteronomium'-boek dat gaat over Gods wegen en werken in genade en heerlijkheid. Ook hier is de eerste Psalm (107) evenals elke eerste Psalm van elk boek, een samenvatting van alles wat volgt. In vers 2 vinden we de verlossing als beginsituatie, in vers 7 leiding, in vers 14 verlichting, in vers 19 bevrijding, in de verzen 29 en 30 beschutting, in vers 42 de eindoverwinning. In de verzen 1,8,15,21 en 31 zien we een vijfvoudige oproep om God te loven voor Zijn goedheid en dat komt overeen met de vijf afdelingen

in dit vijfde boek van lofprijzing, dat als enige eindigt met het enkele woord Halleluja (dat is: Prijst *YAHWEH*). Daarom vinden we hier ook, zoals te verwachten viel, 268 keer Yahweh en slechts 40 keer Elohim, waarvan 8 maal tezamen met Yahweh. In al deze gevallen bewijzen de uitzonderingen hoe nauwkeurig en waar deze regel is. Het is onmogelijk om hier meer te doen dan bij wijze van spreke de sleutel in uw handen leggen, die ieder voor zichzelf in het slot van het Woord moet stoppen en bidden: Ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen uit uw wet.³² Wanneer we in het ene geval lezen 'Yahweh ziet neder uit de hemel' (Ps. 14:2) en in het andere 'Elohim ziet neder uit de hemel' moeten we er dan vanuit gaan dat dit zonder bedoeling is gebeurd? Als we in een Psalm lezen (14:4) dat de bedrivers van ongerechtigheid Yahweh niet aanroepen en in een andere Psalm (53:5) dat zij Elohim niet aanroepen, moeten we dat dan oneerbiedig een fantasierijke variatie noemen, alsof het niet de Heilige Geest is die dit te schrift heeft gesteld? Nee, laten we nauwgezet zelfs de schijnbaar meest onbeduidende verschillen bestuderen alsof het om de meest gewichtige zaak gaat. Dan zullen we ontdekken dat deze voor de geestelijke mens van het grootste belang blijken te zijn. Laat ieder woord en elke zin van het geïnspireerde Woord ernstig worden onderzocht, sla niets over alsof het niet belangrijk is, laat ons het Woord van God eren en Hij zal ons eren.

We kunnen geen afscheid nemen van het woord Yahweh zonder te hebben stilgestaan bij enkele combinaties, te weten:

4. **YAHWEH ELOHIM** (de Here God). We komen deze titel voor het eerst tegen in Genesis 2:4, waar de God van de schepping in gesprek is met de mens die nog niet gevallen is. Het wordt 20 maal gebruikt in het tweede en derde hoofdstuk en maar zelden daarna, als de mens weggejaagd is. (De titel 'de Here God' die vaak voorkomt, met name in de profeten, is letterlijk Adonai Yahweh).

We hebben al in de Psalmen gezien dat er een tijd zal komen dat er geen vloek meer zal zijn. Dan zal het woord van Yahweh worden vervuld dat Hij gesproken heeft toen Hij zei 'Ik zal huntot een God zijn', als 'de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volken zijn en God zelf zal bij hen zijn'³³ Dat is wat de titel Yahweh Elohim impliceert en inhoudt.

5. **ALMACHTIGE GOD**. **שַׁדַּי** (*SHADDAI*), duidt in werkelijkheid op de macht van God in de volheid van Zijn rijkdom en bezit, de Gever in overvloed. Lees Genesis 28:3. 'El Shaddai zegene u, Hij make u vruchtbaar en vermenigvuldige u,

³² Psalm 119:18.

³³ Openbaring 21:3.

zodat gij tot een menigte van volken wordt.’ En ook Genesis 17:1,6; 35:11; 43:14; 49:25. Shaddai wordt alleen nog maar gebruikt tezamen met El in Ezechiël 10:5.

De eerste keer dat het voorkomt voorziet ons van een schitterend voorbeeld. Genesis 17:1 ‘Ik ben God, de Almachtige, wandel voor mijn aangezicht, en wees onberispelijk’. Op dat moment, toen God Abraham riep om voor Zijn aangezicht te wandelen en een leven van geloof te leven was de titel die Hij wenste te gebruiken niet God of Heer, maar El Shaddai, Degene die onmetelijke rijkdommen en macht had om hem te ondersteunen en te verdedigen en hem te geven alles wat hij nodig had. Anderzijds laat de laatste keer dat deze titel gebruikt wordt, in Openbaring 19:15, zien dat Dezelfde ook onmetelijke macht heeft om wraak te nemen op Zijn vijanden. ‘Hijzelf treedt de persbak van de wijn der gramschap van de toorn Gods, des Almachtigen.’ Het is opmerkelijk dat deze titel gekozen wordt door allen die God niet in Christus kennen. Zij noemen Hem ‘Almachtige God’, de titel waarmee Hij wraak neemt op allen die ‘God niet kennen en het evangelie van onze Here Jezus niet gehoorzamen.’³⁴

Een ander gedeelte in II Corinthe 6:14-18 laat zien dat wanneer het kind van God nu geroepen wordt uit de wereld om zich af te scheiden en het geloofsleven te leven, een titel wordt gebruikt die overeenkomt met de titel die gebruikt werd bij Abraham onder vergelijkbare omstandigheden en om dezelfde reden. ‘gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Here, de Almachtige.’

6. DE ALLERHOOGSTE GOD, עֵלְיוֹן (ELYON) is de titel van het Millennium en duidt op de verhevenheid van God, evenals Shaddai op Zijn overvloed, Elohim op Zijn macht en Yahweh op het verbond.

Deze titel wijst op Zijn heerschappij over en handelen zowel op de aarde als in de hemel. Zie Genesis 14:18-22; Deuteronomium 32:8 (vergelijk Handelingen 17:26); Psalm 18:13; 78:35; 79:27; 97:9. Waar deze titel voorkomt impliceert het de uitoefening van macht en de zegening van de aarde, als Hij, in Zijn rol van Melchizedek, een ‘Priester zal zijn op Zijn troon’ (Zach. 6:13). Vijf keer komt ‘de allerhoogste God’ voor in Daniël 4 en vijf keer in Daniël 7, om aan te tonen dat dit de titel is die Hij zal aannemen wanneer verkondigd zal worden dat Hij het is die ‘macht heeft over het koningschap der mensen en dat geeft aan wie Hij wil’³⁵ Als we deze titel tegenkomen in Micha 6:6 staat er geen Elyon, maar מָרוֹם (MAROM), verheven. In Psalm 99:2; 113:4; 138:6 en Jesaja 57:15 is een eenvoudiger vorm van dit woord gebruikt, dat ook met ‘hoog’ is vertaald en van toepassing is op God.

³⁴ II Thessalonicenzen 1:8

³⁵ Daniël 4:17.

7. DE HERE DER GANSE AARDE is een titel die we voor het eerst in Jozua 3:11,13 lezen en die gebruikt werd toen Hij bezit nam van het land. Jozua was het type van Hem door Wie Hij dat zal bereiken en Kanaän werd toen het onderpand.

Maar al snel werd het land verontreinigd en Ezechiël ziet in een visioen dat de heerlijkheid vertrok (1-9), omdat God daar niet langer een troon kon hebben. Later ziet hij de heerlijkheid weer terugkomen (43). Hij ziet in een visioen wat er zal gebeuren als deze titel opnieuw van toepassing zal zijn (Openb. 11:4; zie ook Zach. 4:14 en 6:5). Mensen zullen bereid zijn aan Hem als de God des Hemels toe te behoren, maar niet voordat het oordeel van de zegels, de bazuinen en de schalen over de aarde zijn gekomen en de lofzang is aangeheven (Openb. 11:15), 'Het koningschap over de wereld is gekomen aan onze Here en aan zijn Gezalfde, en Hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigheden.'

8. DE GOD DES HEMELS. Dit is de titel die God gebruikte in de tijd van de verstrooiing. In de vijf boeken die na de ballingschap zijn geschreven, wordt Israël nooit meer 'Mijn volk' genoemd door God, behalve als zij in profetisch perspectief worden genoemd. Zolang zij 'lo-ammi, niet-Mijn-volk' zijn, heeft Hij geen huis en troon in deze wereld. Hij grijpt weliswaar soms in, maar Hij handelt vanuit de hemel en niet langer vanuit Zijn plaats op aarde tussen de cherubim. Daarom is dit de titel die vrijwel geheel beperkt blijft tot de boeken die op die periode betrekking hebben, zoals Ezra, Nehemia, Daniël enz. Deze komt bij elkaar zo'n twintig keer voor wanneer Hij handelt in en vanuit de hemel, maar niet op aarde. Hij houdt alles in Zijn hand ter wille van de opvoeding en zegeningen voor Zijn volk. De toepassing is zo duidelijk, dat er geen teksten voor hoeven worden aangehaald.

We gaan nu verder met de overdenking van de Goddelijke titels in het Nieuwe Testament. Er is zo weinig aandacht aan de titels van de Here Jezus Christus besteed dat slechts een enkeling zich kan voorstellen dat hun gebruik en volgorde van belang kunnen zijn. Maar er is al genoeg gezegd om ons te overtuigen van het belang van nauwgezetheid bij het opmerken en bestuderen van elk afzonderlijk detail. De variaties zijn zo talrijk dat we alleen al in de brieven van Paulus zeventien verschillende combinaties van de woorden 'Heer', 'Jezus' en 'Christus' tegenkomen. Hierbij is het lidwoord inbegrepen en in drie gevallen het woordje 'onze'. Tenzij deze woorden willekeurig zijn gebruikt, moet er een reden zijn te ontdekken waarom juist deze en geen andere woorden zijn gebruikt om hetzelfde mee aan te duiden. Als er bijvoorbeeld staat 'Jezus Christus' moeten we ervan uitgaan dat 'Christus Jezus' niet zou voldoen. Of we ooit de reden ervan zullen ontdekken en of de reden die ik hier naar voren breng wel de juiste is, doet aan dit feit niets af.

Ik ben tot deze conclusies gekomen nadat ik het aantal keer dat een bepaalde naam of variatie van namen en titels voorkomt ben gaan optellen. Toen ik tot de ontdekking kwam dat de scheidslijn te vinden is bij de Opstanding, was de reden niet ver te zoeken. Toen ik ontdekte dat in de evangeliën 'Jezus' alleen 612 keer voorkomt en in de overige boeken bij elkaar slechts 71 keer (waarvan 38 keer in het 'overgangsboek' Handelingen), terwijl in alle vier de evangeliën 'Christus' maar 56 maal voorkomt en in de andere boeken 256, werd de reden mij duidelijk. Maar we zullen de namen op een rijtje zetten.

JEZUS. Ἰησοῦς (*IESOUS*). De betekenis is niet eenvoudig 'een verlosser', want daar bestaat een ander woord voor. In werkelijkheid betekent het 'Yahweh onze Verlosser'. 'Gij zult Hem de naam Jezus geven. Want Hij is het, die zijn volk zal redden van hun zonden' (Matt. 1:21). Daarom is dit de naam van Zijn aardse leven, die verbonden was met Hem als de Drager der zonde, de Lijder, de Man der smarten. Het was de naam van Zijn vernedering en smaad. Het was de naam waaronder Hij werd gekruisigd. 'Dit is Jezus' luidde het opschrift aan het kruis. Merk daarbij op dat, hoewel deze naam alleen zo'n 683 keer voorkomt, er nooit een bijvoeglijk naamwoord bij staat. We moeten zowel op wat weggelaten is nauwkeurig acht slaan als op wat geschreven is en nooit de Roomsen en sentimentele Christenen nazeggen 'gezegende Jezus', 'lieve Jezus', 'zoete Jezus'. Niets kan aan de volmaaktheid van Zijn persoon worden toegevoegd, noch aan Zijn werken of Zijn daden. Hij heeft geen bijvoeglijke bepaling nodig om uniek te zijn. Laten we toch nauwgezet zijn in het gebruik van Bijbelse uitdrukkingen. Als we allemaal voorzichtiger zouden omgaan met deze zaken, zouden er niet zoveel en zulke grote verschillen onder ons bestaan. Ook de uitdrukking 'in Jezus' is geen Schriftuurlijke uitdrukking. Het komt eenmaal voor in de Engelse vertaling van I Thessalonicenzen 4:14,³⁶ maar als we de Griekse tekst volgen, zou daar 'met' of 'door Jezus' moeten staan. 'De uwe in Jezus' wordt wel gebruikt als afsluiting van een brief omdat de schrijvers nooit hebben opgemerkt dat nooit van ons gezegd wordt dat we 'in Jezus' zijn, maar wel, zoals we straks zullen zien, 'in Christus'. Jezus was Zijn aardse naam; lijden, pijn en dood was Zijn aardse lot. Maar God heeft hem uit de doden opgewekt en toen veranderde alles. 'God heeft Hem én tot Here én tot Christus gemaakt, deze Jezus, die gij gekruisigd hebt.' (Hand. 2:36). God heeft besloten dat het toneel van Zijn lijden nu het toneel van Zijn verheerlijking zou worden en dat 'in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen van hen... en alle tong zou belijden: Jezus Christus is Here, tot eer van God, de Vader!' (Fil. 2:10,11). Als u dus te maken krijgt met het woord 'Jezus' alleen, nodigt dat u uit om te denken aan de 'Man van smarten', Die Zichzelf tot de dood vernederd heeft voor u.

³⁶ Zie de Statenvertaling. De NBG-vertaling heeft 'door Jezus'.

CHRISTUS, Χριστός (*Christos*). Dit woord betekent 'gezalfd'. Het spreekt van Hem als de Gezalfdde. Gezalfd en uitverkoren om het genadeverbond van Yahweh dat als het licht de heidenen verlicht uit te voeren en als de heerlijkheid van Zijn volk Israël.

Zoals ik al zei, komt het slechts 56 keer voor in de vier evangeliën, waar het over het algemeen voorkomt met het lidwoord (ὁ Χριστός), de Christus, Zijn officiële titel. De Christus die tot het Zijne kwam en bestemd was tot zegen voor Israël. Maar Israël had geen besef van de dag der genade. Zij zagen geen schoonheid in Hem zodat zij Hem zouden begeren. Maar nu, opgewekt uit de doden, is Hij tot Hoofd van Zijn lichaam gemaakt, van de kerk, gezalfd om Zijn volk te zegenen. In de andere boeken vinden we daarom deze titel 256 keer, waarmee Hij naar voren wordt gebracht als de Opgestane en Verheerlijkte, waarmee tevens de positie van de gelovigen is bepaald als die van gerechtvaardigden en geaccepteerden in Hem. En daarom wordt van de gelovigen altijd gezegd dat ze 'in Christus' zijn, levend gemaakt met Hem, opgestaan met Hem en tezamen met Hem in de hemelse gezeten, gezegend met alle geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten met Hem. Onze positie is verbonden met Hem als de Christus, maar onze verantwoordelijkheid is verbonden met Hem als:

HEER, Κύριος (*KURIOS*). Deze titel stelt Hem, afgaande op de betekenis ervan, voor als de Eigenaar en daarom als iemand die macht en gezag heeft. Waar we deze titel tegenkomen, is dit de gedachte die ermee is verbonden. Het is een titel die verband houdt met de voorrechten en verantwoordelijkheden van onze positie en status 'in Christus'. Alle verschillende omstandigheden in het leven zijn verbonden met Hem als 'Heer':

HUWELIJK: Trouw alleen in de Heer, niet alleen in Christus. Dat zou namelijk betekenen dat je alleen met een Christen moet trouwen, maar dit betekent meer: niet alleen dat je een Christen moet trouwen, maar als je dat doet moet je zeggen: 'zo de Here wil'; je moet het gezag erkennen van Hem die je in al je wegen moet kennen.

VROUWEN: 'gelijk het betaamt in de Here' (Col. 3:18).

KINDEREN: 'weest uw ouders gehoorzaam in de Here' (Ef. 6:1).

DIENSTKNECHTEN: 'verricht uw werk van harte, als voor de Here' (Col. 3:23).

GELOVIGEN: het is de 'maaltijd des Heren', 'de beker des Heren', 'het lichaam en bloed des Heren', 'de tafel des Heren' (I Cor. 11). Hij heeft daarom het recht te gebieden: 'Doet dit tot mijn gedachtenis.'

ONGELOVIGEN: 'Niemand kan zeggen: Jezus is Here, dan door de heilige Geest.' Hij kan misschien zeggen dat Hij Jezus of Christus is, maar door te zeggen dat Hij de Heer is, betekent het dat je hem aanvaardt als je Meester, maar ook als Redder

en dat je je wil voor Hem buigt en Zijn juk op je neemt. Dat is het werk van de Heilige Geest.

JEZUS CHRISTUS. Als we deze samenstelling tegenkomen, ligt de nadruk op het eerste woord en onze gedachten worden geleid van wat Hij was naar wat Hij is, namelijk van Zijn vernedering tot Zijn heerlijkheid. In uw eigen gedachten mag u dit als volgt vertalen: 'de Vernederde die nu verhoogd is', of 'de Lijdende die nu is verheerlijkt'. U zult op alle plaatsen ontdekken hoe bijzonder nauwgezet dit is gebruikt.

CHRISTUS JEZUS, vertegenwoordigt precies de tegenovergestelde gedachte. De Verheerlijkte die eens vernederd was. De Verhoogde die ooit heeft geleden en is gestorven.

Ik moet hier niet blijven stilstaan om u veel voorbeelden te geven. Het hele Nieuwe Testament is één groot voorbeeld. Niet elk gedeelte is echter even duidelijk. Soms zult u het meteen inzien en dan zal het u het onderwerp van de context duidelijk maken; andere keren zal de context u duidelijk moeten maken waarom de titels in een bepaalde volgorde zijn gebruikt. Zie bijvoorbeeld:

Filippenzen 2:5 'Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was'. Waarom Christus Jezus? Waarom niet Jezus Christus? Omdat de gedachte van de context gaat van wat Hij was tot wat Hij is. Het volgende vers legt dit uit, 'die, in de gestalte Gods zijnde... Zichzelf ontledigd heeft'.

Filippenzen 1:1, 'Paulus en Timotheüs, dienstknechten van JEZUS CHRISTUS,³⁷ aan al de heiligen in CHRISTUS JEZUS... genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Here JEZUS CHRISTUS.' Hier zijn de apostelen dienstknechten van Jezus (die nu verheerlijkt is), dienstknechten van Hem die hen had uitgezonden zoals ook Hijzelf was uitgezonden, als een dienstknecht: maar zij schreven aan de heiligen die in Christus (eens vernederd) waren en zij baden dat Hij als Heer en Meester hen genade en vrede zou zenden.

ZOON DES MENSEN, wijst op Hem in Zijn menselijke natuur, als de 'tweede mens' en als de 'laatste Adam'.

ZOON VAN GOD. Hiermee wordt Zijn goddelijke natuur geopenbaard en Zijn relatie tot God. Daarom worden allen die in Hem geloven zonen van God genoemd.

We dienen goed acht te slaan op een belangrijk verschil bij het gebruik van deze namen. Soms komen ze naast elkaar voor, met name in Johannes 5:25, waarin gezegd wordt dat de tijd zal komen 'dat de doden naar de stem van de ZOON VAN

³⁷ Dit is de volgorde die de Statenvertaling heeft en ook de *Authorized Version* die Bullinger gebruikte. De NBG-vertaling 1951 heeft 'CHRISTUS JEZUS'.

God zullen horen, en die haar horen, zullen leven'. Als Zoon van God maakt hij de doden levend, zoals in het volgende verzen wordt uitgelegd: 'Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven, leven te hebben in Zichzelf. En Hij heeft Hem macht gegeven om gericht te houden, omdat Hij de ZOON DES MENSEN is.' Als de Zoon des mensen zal Hij gericht houden, zoals geschreven is: 'omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door EEN MAN, die Hij aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs geleverd heeft door Hem uit de doden op te wekken' (Hand. 17:31).

Laat mij u ter afsluiting aansporen nauwgezet te zijn niet alleen bij het lezen en het bestuderen van de Bijbel, maar ook bij het citeren en uitleggen ervan. Ga niet zitten om de Bijbel te interpreteren, maar ga ervoor zitten, opdat deze de wil en de bedoeling van God aan u duidelijk moge maken. Er wordt te vaak verondersteld dat God niet werkelijk bedoelt wat Hij heeft gezegd; en mensen zijn niet eenvoudig met het Woord bezig om te ontdekken wat Hij heeft *gezegd*, maar om aan ons te vertellen wat Hij heeft *bedoeld*, wat over het algemeen iets totaal anders is. Maar, vragen we ons af, als de Heilige Geest iets anders bedoeld heeft zou Hij dat dan ook niet gezegd hebben? Als Hij bijvoorbeeld spreekt over Jeruzalem of Sion, waarom zouden wij dan moeten veronderstellen dat Hij de kerk heeft bedoeld? Als Hij zegt Eufraat, waarom zouden wij dan moeten veronderstellen dat Hij Turkije bedoelt?

Als we het verlangen hebben te ontdekken hoe we de nog niet vervulde profetieën moeten interpreteren, hebben we een onfeilbare gids in wat al vervuld is. We hebben bijvoorbeeld Psalm 22 en Jesaja 53 die beide zeer gedetailleerd over het lijden en de dood van Christus spreken: elk deel ervan is zeer letterlijk vervuld. We hebben ook Psalm 72 en Jesaja 11, die beide gaan over de toekomstige regering van Christus en hoewel beide uit verschillende delen van hetzelfde boek komen, wordt over het algemeen een afwijkend exegetisch principe gehanteerd. In het ene geval wordt 'die mijn handen en voeten doorboren' letterlijk opgevat; in het andere geval wordt 'de panter zal zich nederleggen bij het bokje' figuurlijk uitgelegd. Enerzijds wordt van 'zij verdelen mijn klederen onder elkander' gezegd dat het letterlijk vervuld is; anderzijds wordt gezegd dat 'de leeuw zal stro eten als het rund' figuurlijk bedoeld is. Veroordeelt een dergelijke Schriftuitleg zichzelf al niet?

En toch vragen we ons af hoe zulke gedeelten als Psalm 22, 40, 69 en Jesaja 49 en 53 zijn overgekomen op hen die leefden in de tijd voordat deze gedeelten waren vervuld. Voor de grote meerderheid is het woord van de profeet van toepassing: 'Wie gelooft, wat wij gehoord hebben?'³⁸ Velen die beleden te

³⁸ Jesaja 53:1

geloven maakten het Woord van God krachteloos door hun traditie en zij gingen op precies dezelfde wijze met het Woord om als velen in onze tijd. Zij wilden er niet aan dat de Messias zou moeten lijden en daarom zeiden ze dat een gedeelte als Jesaja 53 over de profeet zelf ging, of over Josia, of over de personificatie van alle profeten tezamen.

Als we ons afvragen hoe mensen als Hizkia, Josia, David, Jesaja, Daniël, Maria, Simeon en Jozef van Arimatea met het Woord omgingen met de Schriften die moeilijk te begrijpen geweest moeten zijn, hoewel ze ons nu duidelijk zijn, wordt ons in I Petrus 1:10-12 gezegd: 'Naar deze zaligheid hebben gezocht en gevorst de profeten, die van de voor u bestemde genade geprofeteerd hebben, terwijl zij naspeurden, op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus in hen doelde, toen Hij vooraf getuigenis gaf van al het lijden, dat over Christus zou komen, en van al de heerlijkheid daarna... in welke dingen zelfs engelen begeren een blik te slaan.' In Lucas 10:24 zegt Jezus: 'Vele profeten en koningen hebben willen zien, wat gij ziet'. Lucas 2:25 'Simeon... was rechtvaardig en vroom, en hij verwachtte de vertroosting van Israël'. Lucas 2:37,38 'Anna... diende God... nacht en dag. En zij... sprak over Hem tot allen, die voor Jeruzalem verlossing verwachtten.' Marcus 15:43 'Jozef van Arimatea... die ook zelf het Koninkrijk Gods verwachtte'.

Laten dan ook wij, beste vrienden, behoren tot deze engelen, profeten en koningen, rechtvaardigen en vromen, die God nacht en dag dienen. Laten wij zoeken en vorsen, wachten en uitzien naar de vervulling van wat ons hart verlangt. Nu kennen we slechts ten dele, maar het volmaakte komt eraan; dan zal menig profetie, gelijkenis of gedeelte dat nu nog duister voor ons is en moeilijk te begrijpen, volkomen duidelijk gemaakt worden, omdat we 'voor altijd bij de Here' zullen zijn, van Wie wij mogen veronderstellen dat Hij dan nog steeds de Uitlegger der Schriften is, zoals Hij was voor Zijn discipelen na Zijn opstanding uit de doden, toen Hij 'begonnen hebbende van Mozes en van al de profeten, hun uitlegde, in al de Schriften, hetgeen van HEM geschreven was'³⁹

'Dit zijn mijn woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog bij u was, dat alles wat over Mij geschreven staat in de wet van Mozes en de profeten en de psalmen moet vervuld worden. Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen.' (Luc. 24:44,45).

³⁹ Lucas 24:27 Statenvertaling.

Bullinger E.W. *Selected Writings*, Truth for Today Bible Fellowship 1991^{repr.} Nederlandse vertaling © St.Lachai Roi, 2002.